

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko 2023

Aluevaltuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet 20.2.2023 § 5.

Aluehallituksella on vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä. Aluehallitus vastaa myös toimeenpanon valvonnasta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuudesta. Tätä tehtävää varten aluehallitus on asettanut erillisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan jaoston. Jaoston tehtäviin kuuluu vastata sisäisen valvonnan järjestämisestä ja yhteen sovittamisesta siten, että hyvinvointialueen toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus varmistetaan. Lisäksi se vastaa riskienhallinnan järjestämisestä siten, että hyvinvointialueen toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan. Jaosto vastaa myös sisäisen valvonnan järjestämisen käytännön ohjeistamisesta ja sisäisen valvonnan periaatteiden kehittämisestä aluevaltuustolle.

Jaosto valmistelee aluehallitukselle sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevan toimintakertomukseen otettavan osion.

Sisäisen valvonnan arviointi pohjautuu osin laatuohjelman mukaisiin toiminnan itsearvioihin. Tänä vuonna itsearvioinnissa on keskitytty arvioimaan organisaation turvallisuutta (mm. riskienhallinta, häiriö- ja poikkeusolot, toiminnan jatkuvuus, työsuojelu), voimavarojen hallintaa (henkilöstöjohtaminen, osaamisen kehittäminen) ja prosessien hallintaa. Arviointiasteikko on neliportainen, jossa tasolla 1 toiminta olisi täysin suunnittelematonta, tasolla 2 suunnitelmataason dokumentit ovat olemassa, mutta toiminta ei ole yhdenmukaista. Tasolla kolme toiminta todellisuudessa täyttää sovitun menettelytavan kriteerit, ja tasolla 4 pystytään jo sovittua menettelytapaa arvioimaan ja kehittämään. Yhteenvetona voidaan todeta, että toiminta pääsääntöisesti on suunnitellun mukaista. On luonnollista, että uuden organisaation muotoutuminen vie aikaa, ja ollaan vielä siinä vaiheessa, jossa toimintaa integroidaan ja sovitaan yhteisiä toimintatapoja. Organisaatiotasolla tarkasteltuna eniten kehittämistä vaativat osa-alueet ovat varautumisen ja valmiussuunnittelun kehittäminen vastaamaan kansallisia perusteita, erilaiset prosesseihin liittyvät kehittämistarpeet, henkilöstön toimenkuvien vastaaminen toiminnan tarpeita sekä henkilöstön osaamisen suunnitelmallinen kehittäminen.

Riskienhallinnan osalta organisaatio on myös ottanut käyttöön päätösten ennakoarviointimenettelyn, jossa arvioidaan päätösehdotuksen vaikutukset eri väestöryhmiin, alueeseen, henkilöstöön ja talouteen. Menettelyä on pilotoitu tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelmaan liittyviin päätöksiin. Tarvittaessa menettelyä tarkennetaan yksityiskohtaisemmalla riskiarviolla. Operatiivisten riskien osalta riskienhallinnassa eri organisaatioiden käytäntöjä ja työkaluja on pyritty yhdenmukaistamaan ja siirtämään Laatuportin käyttöön riskiarvioinneissa.

Pohjanmaan hyvinvointialueen valmiussuunnitelman yleinen osa on valmis ja se on käsitelty ja hyväksytty aluevaltuustossa. Myös toimialojen valmiussuunnitelmat ovat pääosin valmiina. Tulosalueiden valmiussuunnitelmien pitäisi valmistua vuoden 2023 loppuun mennessä valtioneuvoston asetuksen mukaisesti. Valtioneuvoston asetuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 50 §; 4 momentin nojalla on säädetty, että asetuksen 1 §:ssä tarkoitettu valmiussuunnittelu on oltava tehtynä vuoden 2023 loppuun mennessä. Tulosyksiköiden toimintakorttien työstäminen aloitetaan heti, kun tulosalueiden valmiussuunnitelmat on hyväksytty toimialajohtajien toimesta. Vuoden 2023 loppuun mennessä tulisi päivittää myös pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma ainakin siltä osin, kuin siinä ilmenee ristiriitaisuuksia Pohjanmaan hyvinvointialueen valmiussuunnitelman yleisen osan kanssa.

Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelma on tukenut sisäisen valvonnan tuloksekasta toteuttamista, sillä organisaatio on mm. tehostanut valvontatoimenpiteitä ja käynyt läpi esimerkiksi merkittävimmät sopimuksensa sekä käytössä olevat teleliittymät ja työasemat. Lisäksi organisaatio on kehittänyt uusia taloudellisesti kestävämpiä ja tehokkaampia tapoja järjestää ja tuottaa palveluita. Organisaatio on panostanut jatkuvaan sopimusten hallintaan (valvonnan organisointi ja sopimuseurannan järjestäminen) resursoimalla yhden hallintopäällikön viran sopimusohjauksen ja -hallinnan tehtäviin. Organisaation controller-toimintoa on tehostettu nimeämällä kullekin toimialalle oma controller tukemaan toimialajohtajia talouteen liittyvissä kysymyksissä, kuten budjetin seurannassa ja toiminnan taloussuunnittelussa.

Aluehallitus seuraa toimintaa ja taloudellista toteumaa neljännesvuosiraporttien avulla. Aluehallitus tutustuu myös strategisista mittareista tehtyihin raporteihin muutaman kerran vuodessa. Strategisia mittareita käytetään vahvistettujen strategisten tavoitteiden seuraamisessa. Tavoitteet ovat seuraavat: Suomen hyvinvoivien ja toimintakykyisten väestö; turvallisuus ja laatu Pohjoismaiden huippua; Suomen parhaat hyvinvointityöntekijät; resurssit käytetään vaikuttavasti.

Myös hyvinvointialueiden velvollisuus järjestää omavalvontaa ja sitä tukevaa ohjausta sekä palveluiden järjestämisen että tuottamisen osalta tukevat hyvin toimivan sisäisen valvonnan toteutumista. Omavalvontaohjelmaa laatiessa sovittiin yhteisistä omavalvonnan menettelytavoista ja kuvattiin erilaisia velvoitteita liittyen palveluiden järjestämiseen ja tuottamiseen. On myös tuotettu sekä palvelu- että toimialakohtaisia omavalvontasuunnitelmia. Seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet julkaistaan organisaation verkkosivuilla 3 krt/v.

Toimialat panostavat prosessityöhön vuonna 2024 sisäisen valvonnan vahvistamiseksi entisestään. Aluehallitus on 18.9.2023 hyväksynyt hyvinvointialueen ydinprosessit, ja niiden pohjalta kuvataan ja piirretään erilaiset pääprosessit ja osaproessit erillisessä prosessiohjelmassa. Prosessityön rinnalla saatetaan päätökseen työ toimialakohtaisten toimintasääntöjen parissa.

Lisätään tähän vielä mahdolliset tiedot ja tehdyt toimenpiteet mikäli Avin tai muiden valvontaviranomaisten raporteissa olisi todettu puutteita – työsuojelupäällikköä ei ole vielä tavoitettu asiaan liittyen.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Sisäisen tarkastuksen työ kohdistuu koko organisaation toiminnan sisäiseen valvontaan, riskienhallintaan sekä johtamis- ja hallintoprosesseihin. Sisäisen tarkastuksen tarkoituksena on varmistaa, että organisaation toiminta on tavoitteiden, päämäärien ja toimintaperiaatteiden sekä säädösten ja määräysten mukaista. Hyvinvointialueella on yksi sisäisen tarkastajan virka. Vuoden 2023

ajan sisäisen tarkastustyö on kohdennettu organisaation Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman laadintaa ja toteuttamista tukeviin tarkastuksiin. Lisäksi sisäinen tarkastaja on ollut ottamassa käyttöön organisaation eettistä ilmoituskanavaa sekä osallistunut sisäistä valvontaa koskevien ohjeiden päivittämiseen.

Toteutettujen tarkastusten pohjalta voidaan todeta, että organisaation sisäinen valvonta toimii vähintäänkin tyydyttävästi. Riittävän sisäisen valvonnan toteuttaminen on haastavampaa prosesseissa, jotka ulottuvat oman organisaation ulkopuolelle.